

มหาวิทยาลัยบูรพา

03327

รับที่

27 พ.ค. 2563

วันที่

11.43

น.

ที่ กท ๐๓๓๗.๕/นคธ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต

เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๗/๒๕๖๓

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัวขั้ว ๑ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๗/๒๕๖๓ หัวขั้ว ๑ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง “ก้าวต่อไปภายใต้โครงการ Belt and Road Initiative ของ สปป.ลาว” รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) เป็นโครงการของจีนขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมต่อกว่า ๖๕ ประเทศ โดยจีนมีเป้าหมายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของโลก และได้แนบนโยบายการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ มาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ BRI

๒. ความสำเร็จของโครงการ BRI ใน สปป.ลาว ได้แก่ (๑) การสร้างสะพานและอุโมงค์ มีการสร้างแล้วเสร็จจำนวน ๔๗ สะพาน และ ๕๓ อุโมงค์ และ (๒) โครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการจำนวน ๑๒๐ สะพาน และ ๑๔ อุโมงค์ โดยรถไฟสามารถลดเวลาในการเดินทางจากเดิมซึ่งใช้เวลา ๒ วันเหลือแค่เพียง ๓ ชม. มีกำหนดแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔ แต่โครงการทั้งหมดใน สปป.ลาว ได้ดำเนินการไปแล้วมากกว่าร้อยละ ๗๘

๓. โอกาสของ สปป.ลาว จากโครงการ BRI คือ ทำให้เกิดการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่งผลต่อรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว แต่อย่างไรก็ตามหลายฝ่ายมองว่าโครงการ BRI อาจเป็นการติดกับดักหนี้ (Debt Trap Diplomacy) ที่ประเทศผู้กู้อาจจะสูญเสียอำนาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจในอนาคต

๔. สำหรับผลกระทบต่อไทยจากโครงการ BRI ใน สปป.ลาว ได้แก่ มิติด้านสังคม (๑) ปัญหาเรื่องเขตแดนระหว่างไทยและ สปป.ลาว ในอนาคต (๒) การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย (๓) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ในส่วนมิติด้านเศรษฐกิจ คือ การลักลอบนำเข้าสินค้าเข้ามายังไทยอย่างผิดกฎหมาย

๕. ไทยควรเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดจากโครงการ BRI เช่น มาตรการรองรับกรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างไทย และ สปป.ลาว ในพื้นที่เกาะดอน และสินค้าจีนที่อาจเข้ามาในพื้นที่ฝั่งไทย รวมถึงควรพิจารณาโครงการ BRI ในไทยอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ติดกับดักหนี้สินในอนาคต สำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคงในไทยควรเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหากรณีชาวไทยและชาวลาวแย่งพื้นที่ทำกินในเกาะดอน และเตรียมมาตรการรองรับการหลบหนีเข้าเมืองและปัญหาผู้ก่ออาชญากรรมข้ามชาติ

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันเอก

(ประเทือง ปิยะกะโพธิ์)

กองภูมิภาคศึกษา

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๖

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายบริหารยุทธศาสตร์และวางแผนพัฒนา

ด้วย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ส่งเอกสาร
วิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๗/๒๕๖๓ หัวขั้ว ๑-๓๐
เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง "ก้าวต่อไปภายใต้โครงการ Belt and Road Initiative
ของ สปป.ลาว"

จึงเรียนมาเพื่อ

๑. เพื่อโปรดทราบ

๒. และเห็นควรเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันและสามารถดาวน์โหลดหนังสือ

ได้ที่ <https://docshare.buu.ac.th>

บ.พ.ว.อ.ว.๗
๑๐.๑๓๗.

๖๓.๑๓๗.
๖๓.๑๓๗.

๑. ทบ
๖. ดำเนินการตาม/รชอ
๑๑/๑๑
๖๓.๑๓๗

focus

เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ฉบับที่ ๗/๖๓ (๑-๓๐ เม.ย. ๖๓)

ก้าวต่อไปภายใต้โครงการ “Belt and Road Initiative” ของ สปป.ลาว

“หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) เป็นยุทธศาสตร์ใหญ่ของจีน ที่จะลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมจีนกับประเทศต่าง ๆ กว่า ๖๕ ประเทศ สำหรับ สปป. ลาว นั้นเป็นหนึ่งในประเทศที่เส้นทางรถไฟพาดผ่าน โดยประเทศจีนได้ทำข้อตกลงในการให้ความช่วยเหลือโครงการ BRI ใน สปป.ลาว เพื่อที่จะเชื่อมต่อประเทศจีนเข้ากับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลจีนส่งเสริมความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศบนเส้นทางดังกล่าวและเป็นกรอบการทำงานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพหุภาคีของจีน โดยมีจุดมุ่งหมายในการค้า และการคมนาคม อย่างไรก็ตาม มีคำถามมากมายที่เกิดขึ้นว่าโครงการดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์และมีผลกระทบต่อ สปป.ลาว อย่างไร รวมถึงจะมีผลกระทบต่อไทยหรือไม่...?

สถานการณ์ BRI ใน สปป.ลาว

“หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) เป็นโครงการจีนขนาดใหญ่ของนายสีจิ้นผิง ประธานาธิบดีของจีน ซึ่งได้แบ่งโครงการออกเป็นเส้นทางสายไหมทางบก (One Belt) และเส้นทางสายไหมทางทะเล (One Road) ที่มีการเชื่อมต่อกว่า ๖๕ ประเทศ ใน ๓ ทวีป ได้แก่ ทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา โดยจีนมีเป้าหมายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของโลก และเชื่อมโยงทางด้านคมนาคมและด้านโลจิสติกส์ของทุกประเทศเข้าด้วยกัน นอกจากการเสริมสร้างในเรื่องของเศรษฐกิจ ในระยะต่อมาจีนยังได้มีนโยบายการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief: HADR) ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการทูตของจีนสำหรับการสร้างบทบาทสำคัญระดับโลกด้านธรรมาภิบาล และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ BRI^๑

โครงการ BRI ใน สปป.ลาว เป็นทางรถไฟที่มีมูลค่าการลงทุนกว่า ๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ^๒ มีเส้นทางเชื่อมระหว่างเวียงจันทน์กับชายแดนบ่อหาน-บ่อเต็นในทางตอนเหนือของลาว ซึ่งมีระยะทาง

๔๒๐ กม. โดยความคืบหน้าของโครงการ ได้แก่ (๑) การสร้างสะพานและอุโมงค์มีการสร้างแล้วเสร็จจำนวน ๔๗ สะพาน และ ๕๓ อุโมงค์ และ (๒) โครงการสะพานและอุโมงค์ที่อยู่ในระหว่างดำเนินการจำนวน ๑๒๐ สะพาน และ ๑๔ อุโมงค์ และมีสถานีรถไฟทั้งหมด ๓๒ สถานี ซึ่งบางสถานีมีการสร้างทางสรรพสินค้าและโรงแรมรวมอยู่ด้วยสำหรับรถไฟจะมีความเร็วในการเดินทางสูงสุด ๑๖๐ กม.ต่อชม. ทำให้ลดเวลาในการเดินทางจากเดิมใช้เวลา ๒ วันเหลือแค่เพียง ๓ ชม.เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ไม่เพียงแต่ทางรถไฟที่ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๔ และมีกำหนดแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔ แต่โครงการทั้งหมดใน สปป.ลาว ได้ดำเนินการไปแล้วมากกว่าร้อยละ ๗๘

บทวิเคราะห์

โอกาสของ สปป.ลาว จากโครงการ BRI : การเชื่อมโยงทางรถไฟได้สร้างโอกาสให้เกิดการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในมิติด้านการค้าและการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว อย่างมาก

นอกจากนี้จีนยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวลาว ทำให้เกิดการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ในหลากหลายด้านระหว่าง สปป.ลาว และจีน อาทิเช่น การพัฒนาบุคลากร และการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ^๑ เป็นต้น

ความท้าทายของ สปป.ลาว ที่มีต่อโครงการ BRI : เนื่องจากโครงการ BRI นั้นเป็นโครงการขนาดใหญ่จึงนำมาซึ่งเงินกู้มหาศาลที่เกิดขึ้นระหว่าง สปป.ลาว กับจีน และสร้างความกังวลให้กับ สปป.ลาว ถึงแม้ว่าจะเป็นความร่วมมือร่วมกันแต่ ทำให้หลายฝ่ายมองว่าโครงการ BRI อาจเป็นการติดกับดักหนี้ (Debt Trap Diplomacy) ของจีนซึ่งใช้การปล่อยเงินกู้ให้กับหลายประเทศในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำหรับรองรับโครงการ BRI และเมื่อประเทศเหล่านั้นไม่สามารถที่จะใช้คืนเงินที่กู้ได้ก็จะต้องโอนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นให้จีน ซึ่งประเทศเหล่านั้นอาจจะสูญเสียอำนาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจในอนาคต^๒ กรณีการก่อสร้างใน สปป.ลาว จีนได้ใช้บริษัทและคนงานจากประเทศจีนเป็นผู้ดำเนินการหลัก และจีนยังได้รับสิทธิในการพัฒนาที่ดินโดยรอบสถานีรถไฟและข้างทางรถไฟ ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการสร้างเส้นทางรถไฟสายนี้จีนน่าจะเป็นฝ่ายที่ได้ใช้ประโยชน์มากกว่า สปป.ลาว

ผลกระทบต่อไทยจากโครงการ BRI ใน สปป.ลาว

มิติด้านความมั่นคง : ประเด็นสำคัญที่กระทบมิติด้านความมั่นคง ได้แก่ **ประการแรก** การเวนคืนที่ดินจำนวนมากของ สปป.ลาว เพื่อนำมาใช้ในโครงการ BRI ทำให้ชาวลาวบางส่วนต้องอพยพเข้ามาทำกินบนพื้นที่เกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ จะกลายเป็นปัญหาเรื่องเขตแดนระหว่างไทยและ สปป.ลาว ในอนาคต กลายเป็นประเด็นที่อ่อนไหวต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ **ประการที่สอง** ชาวลาวได้รับการจ้างงานในโครงการ BRI ในอัตราที่ต่ำ ทำให้แรงงานลาวบางส่วนอาจออกมาทำงานยังประเทศไทยเพื่อหารายได้ จึงนำมาซึ่งการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และ **ประการที่สาม** เนื่องจาก สปป.ลาว มีความต้องการขยายพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเพื่อเปิดตลาด^๓ อาจเป็นการนำมาซึ่งปัญหาที่ชาวไทยลักลอบเข้าไปเล่นการพนัน และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งปัญหาสังคมในด้านอื่น ๆ ด้วย

มิติด้านเศรษฐกิจ : เนื่องจากโครงการ BRI ทำให้การคมนาคมระหว่าง สปป.ลาว-จีน มีความสะดวกมากขึ้น จะนำมาซึ่งการขยายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้มีสินค้าจากจีน

จำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาวางขายอยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว ส่งผลให้อาจมีการลักลอบนำเข้าสินค้าดังกล่าวเข้ามายังประเทศไทย ซึ่งจะกระทบต่อผู้ผลิตสินค้าของไทยในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ:

โครงการ BRI ใน สปป.ลาว เป็นโครงการที่สร้างประโยชน์หลายประการให้กับ สปป.ลาว แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อ สปป.ลาว และประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย ดังนั้นประเทศไทยควรเฝ้าติดตาม และเตรียมความพร้อมสำหรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าว เช่น

๑) ควรพิจารณาถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับกรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างไทย และ สปป.ลาว ในพื้นที่เกาะดอนต่าง ๆ ตามแนวแม่น้ำโขง

๒) เตรียมมาตรการรองรับสินค้าจีนที่อาจหลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่ชายแดนฝั่งไทย

๓) ควรพิจารณาความร่วมมือสำหรับโครงการ BRI ในไทยอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ติดกับดักหนี้สินในอนาคต

สำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคง ควรพิจารณาถึง

๑) การเตรียมความพร้อมสำหรับแก้ไขปัญหาคาสิโนในไทยและชาวลาวแย่งพื้นที่ทำกินในเกาะดอนตามแนวแม่น้ำโขง

๒) เตรียมมาตรการสำหรับรองรับการหลบหนีเข้าเมืองและปัญหาผู้ก่ออาชญากรรมข้ามชาติ

๓) เฝ้าติดตามสถานการณ์การก่อสร้างคาสิโนใน สปป.ลาวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงนักพนันชาวไทยที่อาจลักลอบเข้าไปเล่นการพนันในคาสิโนในฝั่งลาว

ข้อมูลอ้างอิง

^๑ <http://www.cuti.chula.ac.th/triresearch/saimai21/saimai21.html>

^๒ อารังชัย หนุณภักดี. (๒๕๖๓). สรุปรายวิเคราะห์ข่าว “ทฤษฎีสมคบคิดเรื่องไม่สำคัญที่กำลังเปลี่ยนแปลงโลก”. หลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 13. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

^๓ <https://jclao.com/china-laos-railway-marred-by-compensation-issues-and-pollution/>

^๔ http://www.xinhuanet.com/english/201912/16c_138634274.htm

^๕ <https://www.thairath.co.th/news/politic/1549858>

^๖ <https://www.aseantoday.com/2019/06/china-laos-railway-marred-by-compensation-issues-and-pollution/>

^๗ <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859744>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๓๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

☐ การเมือง ☐ เศรษฐกิจ ☐ สังคม ☐ วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ☐ การทหาร ☐ พลังงาน/สิ่งแวดล้อม
☐ อื่น ๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย นางสาวณัฐา แก้วคำแสน ผู้ช่วยนักวิจัย ศศย.สปท.